

BIBLIOTEKA
SHTETIT

ESH-1
C13

TUANE

TE

BARDHA

VJERSHA DHE POEMA

ALEKS
ÇAÇI

8314-1
C 13

ALEKS ÇAÇI

FJALË TË BARDHA

Vjersha dhe poema

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

1941

(Poemë)

Dhoma ish e vogël.
Strukeshim përdhë, vinim grushtin për jastëk,
gjumi na zinte, dhe na dukej sikur
ngrinim flamuj të kuq në qiell,
sikur, bashkë me në,
shokët e gjithë botës,
na shtrëngonin dorën, na puthnin,
shokë të panjohur,
sikur bashkë me ta ndanim
atë copë bukë misri,
shpresat, të ardhmer,
çdo gjë ndanim,
një unë, një ti, një unë, një ti.

E nisëm pak këtë udhë.
Ishim pak, shumë pak.
Po ishim shumë, se ishim popull.
Flaka e atyre ditëve
ndriçoi fytyrat e të gjithëve.
Një zë i rëndë kumboi:
fashistë dhe borgjezë, dridhuni!
Si? Ata nuk dinin nga të shkonin.
Nga mbiu gjithë kjo fuqi?
Nga shpërtheu gjithë ky vullkan?
Pemët lëshuan gjethe në Nëndor.
Nata ish e gjatë,
mëngjezi do të vononte shumë.
Po do të vinte mëngjezi,
(këtë herë, ish nata e fundit.)

Shok, shok, shok...
Si u mbush gjithë Atdheu me këtë fjalë?
Fjalë e re, e ngrohtë, me shpresa shumë...
Në këtë fjalë
mbyllej një çelës i madh
që do t'i hapte të gjitha dyert,
— dyert e dritave të mëdha,
e këngëve,
e punës që do të bëhej dëfrim,
e syve që do të këndonin,
fjalë që s'ishte dëgjuar ndonjëherë,

e heroizmit që, mbi të gjitha,
vinte gëzimin e të tjerëve,
bukën e të tjerëve,
të ardhmen e të tjerëve...

Natë. Jashtë frynte erë.
Njerëzit luftonin me natën.
Qe natë e madhe, e pambaruar,
një natë e bukur,
që ruante ëndërrat më të bukura të botës,
që lëshoi një zë,
një zë, që zgjoi ëndërrat shekullore të të
parëve.

Për herë të parë flisnin të varfërit,
të shtypurit,
për herë të parë u drodhën borgjezët.
Dëgjoni: Flet revolucionin!
Flet djersa e derdhur për të tjerët.
Flet me urrejtje ai që u dergj nëpër burgje,
që i pikoi gjak në zemër,
që la nënë e babë në mes të rrugëve
për revolucionin.

Dëgjoni. Flet revolucionin.
Për botën pa brenge e dhembje,
për një zemër të bardhë,
për një fjalë të drejtë,

për popullin — pa borgjezët,
spiunët, vrasësit, kopukët, tradhëtarët, —
për fjalët e fundit që thanë ata që u varën,
për ata që u vranë për një copë bukë të zezë,
për ata që ranë
dhe thanë — rroftë revolucion!

Shtëpia e vogël u rrit.
Partia hodhi rrënjë
dhe, në agim,
dera u hap.
Dolën fjalët. Dëgjoni: Rroftë revolucion!
Këto fjalë u përleshën me fjalët të tjera, —
tradhëti, pajtim me armikun,
dyshim, djallëzi, —
u përleshën dhe fituan.
Dy fjalë fituan. Rroftë revolucion.
Njerëzit filluan atë ditë
të ecin me hap të sigurtë.

Shok, shok, shok. . .
Si u mbush gjithë Atdheu me këtë fjalë?
Një betim i madh:
T'i bëjmë të tjerët, të këndojnë,
t'i bëjmë të tjerët të lumtur,
të jetojnë të tjerët,
ne, edhe sikur të vdesim,
do të bëhemi rreze të zjarra

që do të ndriçojnë
sytë e t'uriturve për dritë.
Borgjezët do ta paguajnë shtrënjtë,
ata që në shekuj na kanë shfrytëzuar,
që pinë gjakun e prindërve tanë,
të gjyshërve, stërgjyshërve,
të të parëve tanë. . .

U dëgjuan pushkë. Ato ishin shpresa.
Po nganjëherë pushka vriste.
U vra marangozi. E qëlluan në ballë,
ai foli «rroftë komunizmi».
Tjetrin e varën. Po fjalët s'i varën.
Ecën fjalët, u vunë flakë zemrave.
Nëna doli në rrugë me nallane,
të kërkonte të birin. Ia prunë të vrarë.
E njeh? i thanë, biri yt?
— Jo, tha nëna. Është biri i popullit.
Xhelatët shtangën. U trëmbën, nënën kur
e panë.

Gjithë natën priti nëna
në pezulin e shtëpisë.
Natë. Ca yje të vegjël ishin në qiell.
Ajo priti. Priti dhe priti:
— Ku të jetë vallë?
Mezi e rrita, duke larë rroba në dyert
e botës.

Ku të jetë vallë? —
Ajo nuk flë. Gjumi sonte nuk të vjen, o nënë.

Komunizmi foli dhe në e dëgjuam.
Ndënjëm gjithë natën.
Ne nuk do të vdesim. Po edhe të vdesim,
nuk vdes e drejta, liria, dashuria,
nuk vdesin të tjerët.
Nuk vdesim, që të rrojnë të tjerët,
që të qeshin të tjerët.

Qeshnim fshehurazi, —
sa bukur qeshnim!
Në shtëpinë e ulët
të qeshësh kur vendi yt është shkelur,
kur zemrat janë djegur për liri,
kur zjen kudo urrejtje dhe hakmarrje,
kur sheh larg ditët e bukura që do të vijnë, —
ja, kjo ishte një e qeshur e rrallë,
kështu qeshin vetëm komunistët.

Çelën pemët e para.
Lulet e para ishin të kuqe.
Kalonim, i shikonim...
Kur do t'i shikojmë e të ngopemi?

Tirana nuk lodhet.

E plagosur, vazhdon të qëllojë, të qëllojë...
A mund ta mposhtin Tiranën fashistët?
Vdekja vjen rrotull, — kërkon:
ku janë komunistët?

Marangozi me opingat e grisura,
që hyn e del natën në dhomën time të errët,
me duart plot me shpresa,
me mall për jetën,
e me urrejtje për borgjezët
që flënë të ngopur dhe ngrihen të ngopur,
më puthi fort në buzë...
Unë akoma e kam të ngrohtë buzën
nga e puthura e marangozit
që i ka mbetur vetëm kujtimi,
në një qoshe të zëmrës sime të plagosur.

Unë flë në bodrum.
Aty nuk ka ditë.
Nëna dhe babai s'dinë kur gdhin,
nuk dinë kur vjen nata.
Sipër nesh, dritare të hapura,
perde tyli të bardha
vazo me lule
dhe, brenda në dhomat e ajrosura,
borgjezët thërrasin,
që të dëgjojmë edhe në në bodrum:

— Bashkë e kemi këtë ditë,
këtë diell, jemi shokë.»
E dimë që tallen, katilët.
Ne shtrëngojmë grushtin në errësirën e
bodrumit.
Dy botë.

Tarasi kalon celulë më celulë.
Flet Komunizmi. Gjithë vendi merr zjarr.
Zjarr të tillë asnjëherë s'kishte parë.
Fashistët, tradhëtarët, e duan të gjallë.
Po Tarasi nuk kapet.
Se ai është kudo:
në zemrën e ngrohtë të popullit,
në grykën e pushkës së flaktë,
në fjalët e fundit të trimit që ra,
në fjalën e urtë të Partisë. . .

Vdekja ka ikur, ka frikë.
Ne vdesim si pranvera që ikën.
Ne vdesim
se duan emrin Atdhë të na heqin,
ëndërrat tona të bukura të na i heqin,
të na heqin lirinë nga zemra,
gjuhën, proverbat të na i heqin,
trimërinë e lashtë, besën. . .